

8.2.2002

OM 1/51/2002

Kunnan keskusvaalilautakunta (pl. Ahvenanmaan maakunta)

VUODEN 2003 EDUSKUNTAVAALIT

Seuraavat eduskuntavaalit toimitetaan 16.3.2003. Sitä seuraavat vaalit ovat
- europarlamenttivaalit, jotka toimitetaan touko-kesäkuussa 2004 Euroopan unionin neuvoston tarkemmin määräämänä ajankohtana, sekä
- kunnallisvaalit (24.10.2004).

1. Hallituksen esitys vaalilain muuttamiseksi

Hallituksen esitys vaalilain muuttamiseksi on tarkoitus antaa eduskunnalle 15.2.2002. Hallitus on 7.2.2002 hyväksynyt esityksen sisällön. Esityksessä ehdotettujen vaalilain muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.7.2002, joten niitä sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuoden 2003 eduskuntavaaleissa. Hallituksen esitys on kokonaisuudessaan tämän kirjeen liitteenä. Pyydämme tutustumaan siihen tarkasti, koska se sisältää lukuisia muutoksia voimassa olevaan vaalilakiin. Seuraavassa esitetään tiivistetysti ne keskeiset muutosehdotukset, jotka koskevat erityisesti kuntaa ja kunnan keskusvaalilautakuntaa.

Kotimaan yleiset ennakköäänestyspaikat. Kotimaan yleisistä ennakköäänestyspaikoista kunnassa määräisi kunnanhallitus. Kukin kunta päättäisi itsenäisesti ja oman harkintansa mukaan yleisten ennakköäänestyspaikkojen lukumäärästä ja sijainnista kunnassa. Kunta voisi järjestää ennakköäänestyksen joko omissa virastoissaan tai kunnassa olevissa Suomen Posti Oyj:n postikonttoreissa. Kunta vastaisi itse ennakköäänestyksen järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista. Kunta määräisi ennakköäänestysajanjakson puitteissa ennakköäänestyspaikan aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat (arkisin klo 8-20 ja viikonloppuna klo 10-16 välisenä aikana). Kunta määräisi myös ennakköäänestyspaikkojen vaalitoimitsijat tehtäviinsä. Kussakin ennakköäänestyspaikassa tulisi olla vähintään kaksi vaalitoimitsijaa yhtä aikaa saapuvilla.

Vaalikustannukset. Valtion ja kuntien vaalikustannusten jakoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kunta vastaisi myös kotimaan yleisen ennakköäänestyksen kustannuksista, kun niistä voimassa olevan vaalilain mukaan vastaa valtio (oikeusministeriö). Valtio kuitenkin suorittaisi valtiollisissa vaaleissa

(eduskuntavaalit, presidentinvaali, europarlamenttivaalit) kunnalle sen äänioikeutettujen lukumäärään perustuvan kertakorvauksen, jonka on tarkoitus kattaa kunnan vaalitoiminnasta aiheutuvia menoja. Oikeusministeriö vahvistaisi kertakorvauksen hyvissä ajoin ennen vaaleja ja suorittaisi sen kullekin kunnalle sen jälkeen kun äänioikeusrekisteri on tullut lainvoimaiseksi eli esimerkiksi seuraavissa eduskuntavaaleissa 4.3.2003 jälkeen. Ennen korvauksen vahvistamista ministeriö neuvottelisi siitä Suomen Kuntaliiton ja valtionvarainministeriön kanssa. Korvausta ei maksettaisi kunnallisvaaleissa. Hallituksen esityksessä ei oteta kantaa kertakorvauksen suuruuteen, vaan se jäisi oikeusministeriön vahvistuksen varaan. Lähtökohtana esityksessä mainitaan kuitenkin 1,7 euroa äänioikeutettua kohden, jolloin valtion kunnille suorittama kokonaiskorvaus olisi noin 6,8 miljoonaa euroa.

Äänten laskenta. Ehdotuksen mukaan ennakoöänet laskettaisiin äänestysalueittain ja pienten äänestysalueiden vaalisalaisuuden turvaamista parannettaisiin laskemalla tarvittaessa äänestysalueen ennakoöänet ja vaalipäivän äänet yhdessä.

2. Toimenpideaikataulu vuodelle 2002

Äänestysaluejako

Kunta suorittaa tarvittaessa äänestysaluejaon voimassa olevan vaalilain 8 §:n mukaisesti. Äänestysaluejakopäätös tulee tehdä viimeistään huhtikuussa, jotta se tulisi voimaan 15.10.2002. Jos päätös tehdään huhtikuun jälkeen, esimerkiksi toukokuussa, se tulee voimaan vasta 15.10.2003.

Jos kunnassa on vähintään kaksi äänestysaluetta, tulee jokaisella äänestysalueella olla numeron (esim. 007A) lisäksi myös nimi (esim. ”Keskusta”, ”Niittykumpu”, ”Alppiharju” jne.). Mikäli äänestysalueella ei tähän saakka ole ollut nimeä, kunnan tulee nimetä se niin, että nimi mahdollisimman hyvin kuvaa äänestysalueen sijaintia kunnassa. Äänestysalueiden nimet tulevat parantamaan vaalien tulostietopalvelua ja ne otetaan myös äänestäjille lähetettävään ilmoituskorttiin.

Väestörekisterikeskus lähettää maistraattien välityksellä helmikuun 2002 aikana kunnille kirjeen, jossa annetaan asiasta tarkempia menettelyohjeita.

Kotimaan yleisten ennakoöäänestyspaikkojen määrääminen

Oikeusministeriö pyrkii solmimaan kevään 2002 aikana Suomen Posti Oyj:n kanssa edellä mainitussa hallituksen esityksessä tarkoitetun puitesopimuksen siitä, mitkä postikonttorit ovat käytettävissä vuoden 2003 eduskuntavaaleissa ennakoöäänestyspaikkoina. Postin 31.10.2001 julkaiseman luettelon mukaan sillä on 326 postikonttoria 176:ssa kunnassa. Heti puitesopimuksen valmistuttua oikeusministeriö lähettää sen tiedoksi kunnille päätöksentekoa varten. Kunnan olisi hyvä määrätä ennakoöäänestyspaikat hyvissä ajoin ennen vuoden loppua. Ehdottomasti päätökset tulee olla tehtynä ja ennakoöäänestyspaikat yhteystietoineen ja aukioloaikoineen merkittynä vaalitietojärjestelmän äänestyspaikkarekisteriin 24.1.2003. Väestörekisterikeskus antaa syksyllä 2002 tarkemmat määräykset siitä, miten merkinnät äänestyspaikkarekisteriin tehdään.

Niiden kuntien, jotka aikovat käyttää ensisijaisesti postikonttoreita ennakoäänestyspaikkoina, kannattaa lisäksi tehdä jonkinlainen varasuunnitelma kunnan omien virastojen käyttämisestä siltä varalta, että postikonttori ei jostain syystä olisikaan vaalien aikaan käytettävissä.

Vaalitietojärjestelmän käyttö

Vaalitietojärjestelmään ei tulla tekemään vuosiksi 2003-2004 merkittäviä muutoksia. Seuraavat muutokset kuitenkin tehdään:

- Vaalitietojärjestelmän käyttöliittymä muutetaan entisestä merkkipohjaiseen Reflection 3270-emulaattoriin perustuvasta liittymästä Host-On-Demand –selainohjelmalla toteutettavaksi liittymäksi; ja
- Tuloslaskentaohjelmistoja on entisten kahden vaihtoehdon (KuntaVAT ja PcVAT) sijasta yksi, jonka käyttämisen kustannuksia huolehtii oikeusministeriö. Kunnan ei siis entiseen tapaan tarvitse hankkia laskentaohjelmistoa omalla kustannuksellaan.

Kunta voi edelleenkin itse päättää siitä, käyttääkö se

- vaalitietojärjestelmän kaikkia osajärjestelmiä (äänioikeusrekisteri keskusvaalilautakunnan käytössä, äänioikeusrekisteri yleisen ennakoäänestyspaikan vaalitoimitsijoiden käytössä sekä tuloslaskentaohjelmistot ja mahdollisesti äänestyspaikkarekisteri keskusvaalilautakunnan käytössä),
 - vain vaalitietojärjestelmän joitakin osajärjestelmiä (esimerkiksi vain äänioikeusrekisteri keskusvaalilautakunnan käytössä),
- vai toimittaako se vaalit
- kokonaan manuaalisesti käyttämättä mitään vaalitietojärjestelmän osajärjestelmää.

Viimeksi mainittu vaihtoehto on siis mahdollinen, mutta ei toivottava.

Oikeusministeriö huolehtii kaikista vaalitietojärjestelmän käytöstä aiheutuvista kustannuksista eli järjestelmän tai sen osien käyttö on kunnalle käytännössä ilmaista. Laitteiden (työasemat ja tulostimet) kustannuksista huolehtii kuitenkin kunta itse.

Alustava vaalikalenteri

Tammi-huhtikuu 2002:

- Kunta tekee tarvittaessa muutokset äänestysaluejakoonsa ja ilmoittaa niistä maistraatille.

Elo-syyskuu:

- Oikeusministeriö lähettää kunnille Suomen Posti Oyj:n kanssa tekemänsä puitesopimuksen siitä, mitkä postikonttorit ovat käytettävissä yleisinä ennakoäänestyspaikkoina.
- Väestörekisterikeskus antaa kunnille määräykset siitä, miten yleisten ennakoäänestyspaikkojen tiedot merkitään äänestyspaikkarekisteriin.
- Oikeusministeriö ja TietoEnator Oyj lähettävät kunnille kyselyn vaalitietojärjestelmän käytöstä ja tietoliikenneyhteyksistä.

Syys-joulukuu:

- Kunnat päättävät yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja huolehtivat siitä, että niiden tiedot merkitään äänestyspaikkarekisteriin Väestörekisterikeskuksen määräämällä tavalla.

Tammikuu 2003:

- Oikeusministeriön koulutus keskusvaalilautakunnille, vaalitietojärjestelmän harjoittelutietokantojen avaaminen.
- Vaaliohjeiden ja vaalimateriaalin jakelu kunnille.
- Kunnat asettavat vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat sekä määräävät vaalitoimitsijat yleisiin ennakkoäänestyspaikkoihin.

Helmikuu:

- Keskusvaalilautakunta kouluttaa vaalitoimitsijat, vaalilautakuntien jäsenet, vaalitoimikuntien jäsenet ja muut vaaleissa mukana olevat tehtäviinsä (mm. vaalitietojärjestelmän käyttämiseen).
- Vaalitietojärjestelmän käytön kenraaliharjoitukset TietoEnator Oyj:n johdolla.

Maaliskuu:

- Ennakkoäänestys 5.-11.3.2003.
- Vaalipäivä 16.3.2003.
- Vaalipiirilautakunnat vahvistavat vaalien tuloksen 19.3.2003.

3. Kunnallisvaalien vaalirahoitusilmoitusten säilytysaika

Vuonna 2000 toimitettujen kunnallisvaalien jälkeen vaaleissa valitut valtuutetut ja varavaltuutetut tekivät kunnan keskusvaalilautakunnalle vaalirahoituslaissa (414/2000) tarkoitetun vaalirahoitusilmoituksen. Kansallisarkisto on 26.11.2001 päättänyt, että vaalirahoitusilmoitus ei ole pysyvästi säilytettävä asiakirja ja että oikeusministeriö voi määrätä sen tarkemmasta säilytysajasta.

Oikeusministeriö määrää, että keskusvaalilautakunnalle toimitetut vaalirahoitusilmoitukset tulee säilyttää kolme vaalikautta eli 12 vuotta. Siten vuoden 2000 kunnallisvaaleissa tehdyt ilmoitukset voidaan hävittää vuoden 2012 jälkeen.

4. Lisätietoja

Lisätietoja vaaleihin liittyvistä kysymyksistä antavat oikeusministeriössä

- vaalijohtaja, hallitusneuvos Jarmo Törneblom, puh. (09) 1825 7620, jarmo.torneblom@om.fi ja
- kehittämisspäällikkö Arto Jääskeläinen, puh. (09) 1825 7572, arto.jaaskelainen@om.fi.

Osastopäällikkö
Ylijohtaja

Risto Jalli

Kehittämispäällikkö

Arto Jääskeläinen

LIITTEET: Hallituksen 7.2.2002 hyväksymä HE vaalilain muuttamisesta
Eräitä määräaikoja vuoden 2003 eduskuntavaaleissa

TIEDOKSI: Väestörekisterikeskus
Suomen Kuntaliitto